

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și strălăutate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDA

și ADMI
 Strada Zi
 INSE
 se prime
 st
 Multumite p
 deschis costă
 Manuscripte
 nape

ROMÂNUL

După un secol.

De Zamfir C. Arbore.

Acum o sută de ani, în Septembrie 1814, s'a adunat la Viena celebrul congres care trebuia să dea Europei o pace durabilă.

Răsboaie neîntrerupte aproape cari au durat zecimi de ani, consecința avortării marelui revoluții franceze, au stropit cu valuri de sânge statele europene, au trecut apoi din Europa în Asia — în Palestina și s'au oprit la picioarele piramidelor din Egipt. Răsboaiele acestea au dat jos zecimi de trenuri și au desfăcut și prefăcut hotarele multor țări.

S'au întemeiat republici, principate și regate noi ale căror coroane ca bășici de săpun s'au spart și dispărut după o durată efemeră. Monarhii vechi au fost zdruncinate până în temelie. Și dacă o iarnă năpraznică n'ar fi salvat Rusia, praf s'ar fi ales din acest imperiu colosal. Această vijelie ar fi costat omenirii milioane de vieți și miliarde de bani.

În fine când furtuna s'a potolit, Napoleon născut din adâncul conștiinței națiunii franceze, a fost învins de Englezi și trimis pe insula Sf. Elena, unde a murit din cauza cancerului. Împreună cu el a fost învinsă și Franța, sleită de atâta sânge vărsat pentru ideea unui imperialism mondial.

Și atunci s'au adunat la congres toți demnitarii vechi așa de obijduiți de acest împărat născut din marea revoluție franceză.

A fost congresul regilor și împăraților, bătuți măr de Napoleon.

Împreună cu capetele încoronate s'au adunat firește și diplomații, principii, ducii, herzogii Germaniei și Italiei — toți acei pe

cari îi măturaseră legiunile lui Napoleon. La congresul dela Viena s'au prezentat 216 de petiționari, cari au cerut restabilirea drepturilor nobiliare, restituirea averilor titlurilor principare.

În tot timpul congresului balurile și simfoniile se țineau lanț. Luxul acestor petreceri, după cronicari a costat peste 40 milioane. Vechea ordine de lucruri sărbătoria cu fast și mare alai triumful său deplin. În intervaluri dela bal la bal, se tratau chestiuni diplomatice, se contractau alianțe politice și se teseau intrigi. O comisiune ocultă studia compunerea etnică a popoarelor destinate să fie împărțite, să cântărească forța lor de rezistență, averea țărilor etc.

Un lucru însă a fost uitat de această comisiune — idealul acestor popoare — trebuințele, speranțele și năzuințele firești ale popoarelor, despre soarta cărora era vorba.

Și astfel — din valuri de sânge, din mormane de cadavre, din dărâmurile orașelor s'a plămădit imperialismul mondial al Rusiei și Angliei.

De atunci a trecut un secol și bătrâna Europă e iarăș sguduită de-o furtună groaznică.

Pe fronturi cari se întind nu ca la Austerlitz și Waterloo, ci pe mii și mii de kilometri, armate de milioane de baionete, cu mii și mii de tunuri, cu ingrediente de distrugere de o forță uriașă — se nimicesc și se distrug cu o vitejie plină de abnegațiune eroică, orașe vechi cad în ruine, valuri de sânge se încheagă pe solul Europei.

Astădată nu e Franța revoluționară cere dreptul său la soare, nu dânsa poarelor iobite nădejdea mântuirii jugul iobăgiei feudale: războiul se consideră economice, pentru întărirea egemonia industrial-miercială mondială..

Războiul a fost necesar lumii ca să necesar clasei care s'a încheagat și a țigimul feudal acum o sută de ani. Numurcitoare ia parte la acest războiu — fără să-l fi dorit — și silită să patriă, căminul; cinstea femeii și a piilor.

Și azi, ca acum o sută de ani aprinde entuziasmul în masa pa sună în pressă și de pe tribune moase, promisiuni multe

Ce se va alege din toate aceste frumoase?!

În curgerea acestui an lugubru se poate foarte bine ca un *congres mondial* să se adune, pentru a lichida războiul groaznic și a așeza o nouă stare de lucruri în lume.

La acest congres, alături de împuterniciții marilor puteri vor veni la masa verde și reprezentanții țărilor și popoarelor mici, — vor veni de data aceasta cu fruntea sus și voința neclintită de a apăra drepturile ginților subjugate — cu atât mai energici cu cât cei puternici vor fi mai sleiți de războiu.

Acum un secol reprezentanții popoarelor

Aiurările unui muribund.

*Ca plumbul greu topit într'un cazan arzând
 Sunt creerii în craniu-mi fără gând...
 Ei fierb acolo 'n clocot infernal
 Topiți de-al nebuliei negru val...*

*Ei fierb acolo greu, îngrozitor,
 În craniul unui mândru-'nvîgător...
 Vin corbii și rotesc de-asupra mea...
 Pământule, fă-ți milă și.... mă ia!...*

I. Negură

Un salut de Paști al Mântuitorului în războiul popoarelor.

Episcopul Dr. S. Waitz publică în nrul de Paști al ziarului vienez „Reichspost” un prea frumos articol, care pentru ideile admirabile ce le conține precum și pentru actualitatea sa îl redau în traducere.

Cu luni înainte deja am așteptat încheierea păcii. Împreună cu îngerul de Crăciun doriaș și noi să cântăm „Mărire întru cei de sus”, lăudând pe împăratul păcii, cel din Vifleim. Însă sărbătorile Crăciunului veniră și luminilele din seara Ajunului schinteiau în lacrimi fierbinți. Am sperat mai departe. Va fi doar pe Paști. Așa ziceau cei ce marchează semnele vremii. Când vom serba Învierea

Domnului, când vom cânta „Hristos a înviat” în puternicele acorduri ale melodiei noastre bisericesti, la trezirea naturii în primăvară ne vom împărtăși de învingere și prin ea de pace; iar reînvierea primăvăratică a păcii popoarelor ne va umplea de bucurie. Paștile au sosit. Însă războiul — pustiitorul popoarelor — bântuie încă cu turbare, fiind însoțit de ravagiile durerii, de lacrimile orfanilor și a celor rămași. „Veniți”, au zis odinioară dușmanii celui drept, după cum se plânge profetul Ieremia, „să dăm foc casei lui, mâncarea lui să o otrăvim, pe el să-l nimicim din țara celor vii, ca de numele lui să nu se mai pomenească”. „Veniți! să-i flămânzim pe ei”, zic dușmanii de astăzi. Noi stăm la mormântul multor speranțe nimicite, instrunând cântece de jale pe ruinele orașelor și a fortărețelor pierdute. Noi suntem încă tot în timpul patimilor războiului. Crucea stă înaintea noastră și ea ne descopere tot mai mult secretele suferinței. Noi o venerăm însă în dispoziția de Vinerea Patimilor și cu inima îndurerată. Ce sunt astfel Paștile în războiul mondial? O disonanță stridentă — spun unii, vestirea și speranța unei fericiri mai mari pentru viitor — zic alții. Acestor din urmă le dăm și noi crezământ.

Paștile sunt bucuria supranaturală. Troparul „Hristos a înviat” e o cântare cerească și un imn etern. Domnul s'a sculat din mormânt, rupând legăturile morții, învie cu dela sine putere, evidențiindu-se pe Sine cu cuvintele: „Eu sunt cel ce sunt”.

El, cel ce moare spre a învinge moartea, ne-a deschis intrarea spre mărirea cea veșnică. Acesta e cadoul de Paști, care-l oferă El pe seama omenimii. Atunci fu în situația de a ruga pe Tatăl:

„Dă-mi (mie) popoarele pământului spre moștenire și marginile pământului ca proprietate”. — „Eu Te-am preamărit, Părinte, acum preamărește-mă Tu pe mine”. Și preamărirea încep. Începe cea preamărire peste timp și eternitate, peste cer și pământ. A lui a fost cea mai mare biruință, care a văzut-o cândva lumea, biruința asupra păcatului și a iadului, asupra durerii și a morții, asupra răutății dușmanilor, asupra puterilor întinerului, câștigate prin lupte și suferințe ostentitoare, acum însă premiată cu bogăție în bucurie, cu atât mai fericitoare, cu cât mai amară și mai înjositoare a fost durerea sa. În adâncul cel mai de jos al năcazului și al dejosirii s'a fost coborât El atunci, acum însă, la cea mai înaltă bucurie cerească se înalță. Ascultător a rămas El până la moartea pe cruce, când însă își câștigă un nume peste tot numele. Acum se pregătea El pentru intrarea triumfală. Ingerii intonau deja sus în ceruri: „Ridicați boeri porțile voastre, porțile cele veșnice, ca să intre Împăratul mării. Domnul cel tare și puternic, Domnul cel tare în războaie, Domnul puterilor. Acesta este împăratul mării”. Lui i s'a cântat mai întâi din înălțimi cerești troparul Învierii, care a aflat ecou în imperiul așteptării la aleșii prototimpurilor, ca cei dintâi, cari au fost în stare de a se împărtăși cu El de bucuria pascală.

De atunci, cu eternă bucurie pascală se grupează în jurul Lui toți eliberații și mântuiții. Intrarea-i triumfală devine tot mai impozantă și măjestoasă. Însă n'a fost an în care să i se fi atașat atâtea cete de noi luptători ca și anul războiului din zilele noastre. Eroii creștini de pe câmpurile de războiu, credincioșii cavaleri în luptă pentru

Numărul poporal pe 1 an 4. cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 2 coroane

răsit congresul fără să fi dobândit

hezăşia că se va ţine seamă de
juniilor subjugate.

atea jertfe, atâta sânge vărsat ră-
ezultat pentru omenirea nenoro-
după luptele uriaşe de acum se
li complicaţii, alte popoare subju-
u a da naştere altor *revanşe* —
e altor războaie.

ca aceasta să nu se întâmple tre-
orul congres să fie diametralmente
resului din 1814. Congresul dela
ost congresul împăraţilor şi regilor,
viitor trebuie să fie al *reprezentan-*
oarelor.

ue ca la acest congres să triumfe nu
ortei brute, nu dreptul învingătorilor,
urile imprescriptibile ale onoarelor,
tuturor la viaţă liberă şi neatârnată.
pentru ca dreptatea să triumfe e ab-
cesar ca sus în straturile sociale să
că altceva decât *egoismul*, iar jos în
poporului în locul ignoranţei — *con-*
minată şi hotărârea nestrămutată de
i cetăţean.

chezăşie pentru un viitor mai senin
omeniri — nu există!

adar vom striga:

„vadis Domine!!”

s nu se va mai coborî pe pământ.

*

Există o lege care domneşte nu numai
asupra omenirii, ci asupra universului întreg.
Legea aceasta constă în tendinţa ritmului spre
un echilibru final.

Până atunci suntem supuşi oscilaţiunii
ritmului: omenirea pare că nu înaintează pe
calea progresului decât ca să dea apoi îndă-
rât cu câţiva paşi.

Înainte omenirii necăjite licăreşte *idea-*
lul păcii şi al *moralei altruiste*, îndărătul ei
starea de războiu, valuri de sânge, redeştept-
area bestiei umane. Fiecărei din aceste stări
de lucruri corespunde un cod deosebit de mo-
rală, pentru că *războiul* şi *pacea* nu pot avea
aceleaşi legi sociale.

Morala noastră actuală este şi rămâne

un *compromis* între aceste două coduri ex-
treme.

Omenirea păşeşte spre idealul său prin
fluctuaţiuni teribile, prin alternative de ră-
boiu şi revoluţii, cari se succed după un ritm
din ce în ce mai accelerat, pentru ca apoi să
devie din ce în ce mai lent.

Şi numai departe de tot — putem între-
zări *echilibrul şi armonia finală*.

Reflexii*).

Anonimul scriitor al articolului din Nr. 62 al „Ro-
mânului”, nu dubitez că va fi avut intenţiuni bune. Sfa-
turile şi propunerile d-sale însă, precum şi expunerile
ce le face, nu sunt neexcepţionabile şi peste tot nimerite.

Toate în lume au nevoie de perfecţionare. Şi în
astă privinţă nici statutul nostru organic nu formează
excepţiune. De tot greşită este însă părerea, că consti-
tuţia noastră bisericească, s'ar afla încă şi azi în starea
ei dela anul 1868, când s'a compus statutul organic.
Pentru că sinoadele şi congresele noastre bisericeşti
de atunci mereu au lucrat la amplificarea şi perfec-
ţionarea ei. Nenumărate concluze, normative, regula-
mente, şi statute s'au adus, toate bine în scopul de a
întregi lacunele obvenite în Statutul organic, în scopul
de a explica dispoziţii dintr'insul şi de a amplifica tex-
tul lui astfel ca să corespundă tuturor nevoilor şi ne-
cesităţilor de azi.

Astfel deci cu drept cuvânt nu se poate zice, că
constituţia bisericeii noastre ar fi staţionară şi înve-
chită. Şi cu atât mai puţin că statutul nostru organic
ar fi netrebnic şi ar trebui înlocuit cu altul nou. Cel
ce susţine aşa ceva, acela nu ştie, că Statutul nostru
organic este *legea fundamentală* a constituţiei noastre
bisericeşti, este scheletul care poate fi îmbrăcat în
felurite alte concluze şi norme nouă, cari să corespundă
recerinţelor de azi şi celor din viitor, dar care —
schelet — nu poate fi nimicit sau înlăturat, fără ca
cu el împreună să se nimicească şi toate celelalte nor-
me bisericeşti, cari se bazează pe el şi îşi află temelia
lor într'insul.

Scriitorul articolului mai sus pomenit se vede că
a trecut cu vederea, că partea cea mai însemnată a
Statutului organic, nu este cea cuprinsă în cei 176 §-i
— în partea *specială* — a lui; ci cea mai însemnată
parte a Statutului organic este partea *generală* cu-
prinsă în cei nouă articoli ai Statutului organic. Pen-
tru că acolo se garantează greco-orientalilor libera con-

*) La articolul „Modificarea şi completarea statutului
organic al bisericeii gr.-or, române”, din Nr.-ul 62 al
„Românului”.

stituţie bisericească, dreptul de a-şi regula, administra
şi conduce *independent* afacerile bisericeşti, şcolare şi
fundaţionale (epitropeşti) în toate părţile şi factorii
ei constitutivi, după forma reprezentativă.

Cumcă în Statutul organic obvin şi lacune, admit
şi eu. Dar cumcă ar obveni şi dispoziţiuni învechite
cari n'ar mai avea drept de existenţă, asta trebuie să
o neg; observând totodată, că autorul articolului
n'a arătat astfel de dispoziţiuni învechite.

Scriitorul articolului din chestiune numeşte drept cel
mai momentuos postulat de completare al organismu-
lui bisericeii noastre: înfiinţarea celor trei episcopii
noui. Eu din parte-mi aflu şi azi organismul bisericeii
noastre complet; admit însă că acela se mai poate am-
plifica prin creierea alor trei episcopii noi.

Nici aceea nu o pot admite, că extinderea prea mare
a actualelor trei dieceze existente, ar fi un defect. Ci
mai curând ar fi un postulat al mai bune şi mai uşoa-
rei administrări, că teritoriul metropoliei să se împartă
în şase dieceze; va să zică, să se mai înfiinţeze trei
dieceze noi. Eu încă nu sunt potrivnic al înfiinţării
alor trei noi episcopii şi eparhii. Trebuie însă să ob-
serv, că avem noi lipsuri mult mai arzătoare de cari în
prima linie trebuie să ne îngrijim. Astfel d. e.: gimna-
ziul din Brad e ameninţat în existenţa lui dacă nu se
va completa şi aşeza într'un edificiu corespunzător,
multime de comune bisericeşti n'au şcoli, unele de loc,
alte legi corespunzătoare şi pentru toate acestea şi
alte ne lipsesc mijloacele materiale. Putem noi între
astfel de împrejurări să ne apucăm de zidirea cope-
rişului şi fundamentul edificiului să-l lăşăm să se rui-
neze?!

Scriitorul articolului amintit, greşeşte şi când sus-
ţine că încă dela introducerea constituţiei noastre bi-
sericeşti s'ar fi contemplat înfiinţarea încă alor două
episcopii, în Timişoara şi Cluj. Pentru că la începutul
erei noastre constituţionale a fost vorba tot numai des-
pre nouile episcopii înfiinţându-se în Timişoara şi Oradea-
mare şi numai în timpul mai nou s'a văzut că şi arhi-
dieze, care este mai extinsă decât oricare dintre cele-
late două eparhii, ar fi bine să se împartă în două
şi să se mai înfiinţeze o nouă eparhie şi în Cluj.

Înfiinţarea nouilor eparhii şi reducerea teritoriului
sferei de activitate a eparhiilor existente, încă ar
putea contribui — nu-i vorba — la îmbunătăţirea ad-
ministrăţiei şi a ordinei şi disciplinei în biserică. Dar
remediu absolut ea nu este; oameni bine pregătiţi şi
crescuţi şi cu adevărată frică de Dumnezeu ne trebuie
şi atunci vom progresa în administrare şi disciplină;
— altfel nu, ori vom avea şase eparhii, ori numai trei!

Apoi da, în ceea ce priveşte eliminarea din statut a
dispoziţiei aceleia, că adecă convocarea congresului
prealabil să se încunostiinţeze Majestăţii Sale — oine
ar putea fi dintre greco-orientali, cari n'ar dori acea-
stă eliminare, — numai dacă ar fi posibilă. Căci doar
se ştie, că proiectul de statut original, care a fost
înaintat spre întărire, nu cuprindea în sine dispoziţia

dreptul sfânt, cari „lupta au luptat-o, curşere au
plinit-o, credinţa au păzit-o şi cumuna dreptăţii
şi-au câştigat-o” au trecut dincolo însemnaţi pe
frunte, — precum şi în suflet — crucea ca semnul
biruinţei. Acum ei cântă troparul bucuriei eterne,
mărat de frumos încât inima noastră numai presimţi
o poate, până când ochiul nu zăreşte lumina cea
veşnică şi urechea n'auze cântecele veşniciei.

Păstile timpului războinic ne aduseră saţutul
veşniciei, salutări din lumi îndepărtate. Acestea
răsună mai plăcut şi mai mângâietor şi mai vesel
decât ştirile din tabără despre luptele câştigate,
decât cele dintâi semne de viaţă ale celor dispă-
ruţi — chinuţi de dorul de patrie şi iubire sinceră
— din prinsoarea lor siberiană. Noi suntem în bu-
curie, aşa sună salutările aceste: Lăsaţi-ne-o pe
ca nouă! De ce bociti la mormintele noastre fără
nădejde? Noi cântăm imnul crucii în noroc şi în
bucurie şi salutăm crucea, odinioară „singura no-
astră bucurie”, acum izvorul bucuriei şi norocului
nostru. Splendoarea ei este orbitoare. Noi am ob-
tinut distincţiile noastre, ceea ce a fost în noi mui-
tor atî îngropat voi, însă aceea va învia odinioară.
Voi acuşi ne veţi urma. Voi sunteţi încă în transeele
luptei pămânesti, încă în focul luptei cu puterile
întunecului. Însă „sfârşitul acuş e aci, sfârşitul
soseşte”. „Fiţi credincioşi până la moarte”. Astfel
vă va da şi vouă Domnul „cununa vieţii”. — A-
ceasta e speranţa de biruinţă a soldaţilor în răz-
boiu, când mor moarte eroică. Aceasta e bucuria
pascală a acelor cari aşteaptă reînvierea zifei
eternă, când noaptea vieţii pămânestene va apune.

Păstile sunt nu numai bucuria veşniciei şi do-
rinta celor cereşti (transcendentale). Domnul e
bun şi blând şi bogat în îndurarea sa. El cunoaşte
durerile pământenilor, de când însuşi „a suferit

spre a putea avea compătimire”. Dar şi pentru
aceea a venit El pe pământ la ai săi, spre a le oferi
acestora salutarea sa pascală. Mai întâi la aceea,
care a fost *Mama sa*, unită cu El, pironită pe cruce
împreună cu El, care a trăit pentru ca El să vietu-
iască în ea, care cu El împreună a suferit dureri,
ca nimenea altul pe pământ. „Mamă, iată fiul tău”,
îi zise când, înconjurat de îngeri şi de aleşii săi,
stetea înaintea ei, strălucind în bucuria pascală.

Atunci întonează corul îngeresc şi a sfinţilor în-
tăia oară întru cinstea ei imnul pascal: „Bucură-te
împărăteasa cerului. El a înviat”. Atunci el era
mai frumos şi mai strălucitor ca gloria Nasterii
lui. Astfel se apropie Domnul şi de soţiile şi ma-
mele soldaţilor, de văduvele celor căzuţi şi de cei
părăsiţi. Nu mai puţin înţelege El durerea lor de-
cât a văduvei din Nain. „Nu plângeţi”, zice El.
„Eu voiesc a vă îndulci, şi a vă ajuta să purtaţi
durerea şi a vă răsplăti”. Lor le oferă El cele din-
tâi daruri în dimineata Paştilor.

El se apropiase odinioară de *stintele temel*,
cari împreună cu El au făcut calea spre Golgota şi
în iubire milostivă au stat la picioarele Lui lăn-
gă crucea înroşită de sângele Lui şi iluminată de
razele iubirii divine. El le salută în ziua de Paşti
mai înainte de dimineata cu bunăvoinţă şi cu în-
durare, aşa că ele căzură la picioarele Lui în iu-
bire de umilintă. Tocmai aşa salută Domnul în di-
mineata Paştilor şi acum pe femeile evlavioase,
cari pe drumul durerilor al războiului în iubire în-
durătoare, alinând rane şi stămpărând dureri — şi
sluind Domnului prin cei bolnavi şi răniţi, prin cei
orfani şi refugiaţi. — Domnul veni în fine la aceia
pe cari îi numeşte El „*fraţii săi*”, la *Petru* şi la cei-
lalţi *apostoli*. El vine spre a înlătura dela dansii
frica şi tristărea, durerea şi desiluzionarea. Ei
sperau că imperiul învăţătorului lor se va înfiinţa

cu mare pompă şi nu puteau înţelege suferinţele
lui. Ei aşteptau biruinţa asupra puternicilor săi duş-
mani, dar iată că El trecu prin suferinţe şi năca-
zuri până la ruşinoasa moarte pe cruce. Duşmanii
Lui triumfară atât de groaznic, atât de hulitori
de amar, încât învăţăceii se ascuseră în odăi cu
uşile încuiate, ca şi când s'ar fi ruşinat de-a se
numi învăţăceii Lui. „Pogoară-te jos de pe cruce ca
să credem întru tine”, astfel huleau duşmanii săi.
El le ascultă toate în tăcere. Numai buzele-i nemi-
cate păreau că răspund: „Cine voieşte a fi învă-
ţăcel al meu să-şi iee crucea sa şi să-mi urmeze
mi-e”. Dar încă şi acum le era învăţăcelor toate
acestea nedesluite. Iată însă că deodată stătu în
mijlocul lor, nu dojenitor ci bun şi blând şi iertă-
tor. „Eu sunt, nu vă temeţi; pacea mea fie cu voi”.
După aceea vorbi cu ei despre calea cea împă-
rătească a sfintei cruci, despre mica cale ce duce
la mărirea cea veşnică şi despre împărăţia lui
Dumnezeu pe pământ, despre împărăţia sa care nu
e din lumea aceasta, care totuşi e spre binecuvân-
tarea acesteia, spre care oamenii să nizuiască su-
punând ei toate celelalte ale lor spre a fi binecu-
vântate. Şi ei să fie Apostolii acestei împărăţii,
cei dintâi pe calea suferinţelor şi dăruirii binecu-
vântării. — Aceasta a fost solia sa de Paşti şi pe
seama lumii actuale, către popoarele crestine a sta-
telor beligerante. Domnul păşeşte şi în mijlocul no-
stru cu cuvintele: „Pace vouă, nu vă temeţi”. Ace-
stea le rosteste El în marea desiluzionare şi ne-
hotărâre actuală.

Ce ne aduseră deci nouă Păstile, dacă ele ne
vestiră pacea? — Firea războiului, succese război-
nice strălucite, învingeri surprinzătoare, recucerirea
teritoriilor pierdute? — Ori poate alte năcazuri şi
amarăciuni, ori jertfe şi lipsuri şi mai grele, ori pe-
ricole de epidemii, ori doar alte feluri de desiluzii,

referitoare la prealabila încunoștiințare, ci ea a fost impusă de guvern, ca condiție la aprobarea Statutului și așa s'a luat apoi în statut. Însă fără adăusul pe care-l face autorul articolului dăin chestie de cuprinsul: „**spre luare la cunoștință a tinerii congresului**”. Acest adăus în textul Statutului organic lipsește și el este numai o născocire mai nouă a guvernului, în scopul de a-i da încunoștiințării prealabile, de tot alt înțeles, decum l-a avut la început și respective scopul de a face ținerea congresului pendentă dela luarea la cunoștință a încunoștiințării convocării lui. După cum adică mai pe larg am arătat în opul meu „Constituția bisericei greco-ort. române din Ungaria și Transilvania” la pag. 234 guvernul sub pretext că Majestatea Sa n'a luat la cunoștință încunoștiințarea prealabilă, în mai multe rânduri a zădărnicit ținerea congresului deja convocat.

(Va urma.)

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta. — În Carpați inamicul de mai multă vreme și-a sistat atacurile cu mari pierderi pentru el întreprinse contra celor mai importante sectoare ale frontului. Se refere aceasta mai ales la acele sectoare ale pozițiilor noastre, cari apără cele mai bune drumuri de invasiune în Ungaria, și anume: șesurile Ondava, Labort și Ung.

În Carpații păduroși, în regiunea dintre șesurile râurilor Labort și Ung abătându-și înaintarea dela aceste linii principale, inamicul a încercat și acum cu mari forțe să rupă frontul nostru. Scopul acestei ruperi în această direcțiune era, ca prin ocolire și printr'un atac din față aducând chiar cele mai grave jertfe să înfrângă rezistența invincibilă a pozițiilor noastre din șes și a acelor de pe coline, atașate acelor poziții.

În consecință, au început din nou lupte violente cari au ținut mai multe zile și nopți, în partea superioară a șesului Cziroka, la Nagypolány, precum și peste întreaga regiunea isvoarelor. În sfârșit și aceste violente izbucniri rusești au avut soarta tuturor atacurilor lor anterioare. Suferind pierderi de multe mii de morți, precum și peste 3000 de răniți inamicul și-a sistat înaintarea.

Fată de multe svonuri răspândite în străinătate, între cari și comunicatele oficiale ale comandamentului rus, vorbind despre rezultatele obținute în obositoare lupte din Carpați, pe scurt se poate constata, că în ciuda tuturor eforturilor și a marilor jertfe defileul Ujoc desenat ca scop principal și deosebit de important pentru inamic, se află încă tot în posesiunea noastră.

Pe celelalte fronturi au avut loc numai dueluri de artilerie.

*

Berlin. — Se comunică dela marele cartier general:

Frontul vestic: În apropierea catedralei dela Reims am descoperit o nouă baterie inamică pe care am bombardat-o. În Argonne Francezii au operat cu bombe cari lăsaau gazeuri vomitive. Un atac inamic dat împotriva pozițiilor noastre situate spre nord dela Le Tour de Paris s'a prăbușit.

Ieri între Meusa și Mosella am respins cu grave pierderi pentru inamic un atac francez dat într-o largă formațiune împotriva pozițiilor noastre de lângă Flirey.

La Bois de Pretré am progresat.

În Vosgi inamicul zadarnic a atacat pozițiile noastre situate spre nordvest și sudvest dela Metzeral, precum zadarnic ne-a atacat și în apropiere de Sondernach. Și aici Francezii au suferit pierderi.

Ieri un avion inamic a aruncat bombe asupra localității Loerrach, avariind o fabrică de mătase care este proprietatea unui elvețian și 2 case și rănind numeroși locuitori civili.

Frontul estic: Situația pe frontul estic e neschimbată. Ca răspuns la aruncarea de bombe din partea Rușilor afară de teritoriul operațiunilor de războiu asupra orașelor deschise Insterburg și Gumbinnen, ieri am aruncat 150 bombe asupra podului de cale ferată dela Bialystok.

Vând și cumpăr

**Cartofi,
Frecăței (tarhană),
Blănină,
Unsoare de porc,
Paie și napi p. nutreț
per maja metrică și per vagon
Kalmár Endre
prăvălie de produse.
Arad, colțul străzilor Asz-
talos S. și Choria.**

Ka 2361

deja înainte de sosirea sfârșitului, și a învingerii și a păcii? — Nimic nu putem ști înainte. Domnul nu ne revelează încă planurile dominațiunei Sale universale.

Una însă o știm cu siguranță: În El putem avea toată încrederea, mai mult decât în cel mai renumit comandant și decât în cel mai iscusit strateg. Domnul universului, împăratul mării este conducătorul nostru și Dzeul nostru. Aceea ce El plănuiește e cu mult mai important decât toate chestiunile diplomatice, pe tema cărora puterile lumesti din vremurile noastre se ceartă și se luptă. Pe câmpurile de luptă ale războiului mondial nu se războiesc numai pentru predominarea în țările balcanice, și pentru posesiunea Constantinopolului, pentru intrarea liberă în porturile neghietoase, pentru provinciile pierdute în războiul de răsplătire și pentru dominațiunea mondială pe mare. Aici e vorba despre biruința credinței în Dzeu și a virtuții asupra necredinței și a imoralității, despre biruința dreptului și despre triumful adevărului asupra minciunii și a urei, despre învingerea eroismului asupra moliciunii și asupra năzuinței de a gusta din toate plăcerile lumesti; despre biruința dreptății și a iubirii de oameni asupra mișeliei și a cruzimei, asupra egoismului și nepăsării, asupra lăcomiei și a invidiei, despre biruința împărăției lui Dumnezeu asupra imperiului întunecului; despre biruința aceluia imperiu a cărui împărăteasă e dreptatea, a cărui lege e iubirea și al cărui scop e veșnicia, pentru că numai în acestea consistă — cum zice Sf. Augustin — siguranța fericirii popoarelor și a statelor. E vorba de biruința creștinismului în raportul reciprocității popoarelor și a legislațiunii divine în dreptul popoarelor, pentru că numai acestea nu ne înșală în judecarea certelor și a duplicității dintre popoare. E vorba de biruința Ace-

luia, care înaintea războiului — ca odinioară când El petrecea pe pământ — de frica jidovilor numai în ascuns era recunoscut, pe când în public era timbrat de înșelător al poporului, pe Care însă toată lumea avea să-L preamărească ca pe legislatorul și învățătorul ei, ca pe dohnul și împăratul ei. Aceasta ar avea să fie adevărata bucurie pascală a omenimei, renașterea primăvăratecă a păcii popoarelor și biruința crucii, căreia ne-am închinat noi în Vinerea Patimilor, pentru că numai într'insul este mântuirea, viața și învierea noastră. În mijlocul viforului migrațiunii popoarelor, a zis odată Leon cel Mare, patriarhul Romei, către populațiunea orașului celui amenintat de Huni și devastat de Vandali: Între toate operile lui Dumnezeu, pe cari noi numai cu anevoie le putem înțelege și pricepe, nici unul nu e atât de măgăietor și îmbucurător ca și patimile Domnului. Aceasta ne face Domnul să o înțelegem acum în durerile războiului popoarelor. Din această durere să răsară învierea popoarelor. Intrucât nu ne înșală toate presemnele, această primăvară a popoarelor se apropie, asemănându-se ea foarte mult cu aceea care înmugurea pe timpul migrațiunii popoarelor. De departe auzim fredonarea troparului unor timpuri mai bune, cari vor și fi ele compatibile cu sudoarea și cu sângele celor mai vrednici (nobilități la suflet.) „În lume veți fi voi prigoniți” ne mângăie Domnul, „însă fiți credincioși, eu am biruit lumea” — o lume de păcate și pasiuni. „Nu vă temeți, eu sunt, pace vouă”.

Dr. Ioan Felea.

Convențiile Bulgariei cu statele vecine.

Sofia. — Cancelaria palatului regal a înștiințat pe președintele Sobraniei, că nu îi poate pune la dispoziție tratatele de alianță încheiate de Bulgaria înainte de terminarea războiului din Balcani, cerute de comisiunea parlamentară de anchetă, însărcinată cu stabilirea responsabilităților în acest războiu.

Cancelaria palatului își motivează refuzul său de a preda actele cerute, pe faptul că cunoașterea lor ar da loc la discuțiuni și încredințări, neoportune în timpurile de față.

Germanii bombardează cetatea Ossoviet.

Copenhaga. — Se anunță din Petrograd, că Germanii au bombardat neîtrerupt timp de 10 ore cetatea Ossoviet cu tunuri de calibru de 8 degete și virând în aceeași vreme deasupra cetății aeroplane germane. Ziarele din Paris scriu că Hindenburg s'ar ocupa cu un nou plan, care ar avea de scop pornirea atacului general împotriva Varșoviei și în acest scop a concentrat la un loc toate rezervele de cari dispune, având necesar pentru executarea planului său o armată de 300 mii oameni. La Iedvabno, Seleski și Brokierz se dau lupte desperate. În jurul pădurii dela Augustow lupta continuă și mai cu seamă în jur de Vigryze sunt foarte active trupele germane. Germanii își construiesc aci forturi cari par a fi inexpugnabile.

Toate semnele arată — după cum constată fără excepție toate ziarele din Petrograd — că Hindenburg se pregătește pentru o lovitură decizivă. Între Margrabov și pădurea Augustov, Germanii au construit linii ferate.

Rușii îi cheamă sub arme pe glotașii neinstruiți.

Petrograd. — „Rieci” anunță că în Rusia au fost chemați sub arme glotașii din 1900—1915, încă neinstruiți.

Răscoala din Africa de sud.

Londra. — „Agentia Reuter” anunță din Capstadt că Englezii au ocupat Keetmanshoop.

Venizelos în Egipt.

Rotterdam. — „Daily News” anunță că fostul prim-ministru al Greciei, Venizelos a sosit luni la Alexandria.

Schimbări în diplomația bulgară.

București. — Corespondentul din Sofia al Ziarului „Universul” e informat din sursă demnă de toată încrederea, că guvernul bulgar are de gând să facă câteva schimbări între reprezentanții săi diplomatici. Ghenadieff va fi numit ministru plenipotentiar la Paris și în scopul acestei s'au și pornit tratativele cu guvernul francez. Guvernul bulgar satisface prin aceasta numirea dorința lui Ghenadieff de a lua parte activă în rezolvirea afacerilor țării. Actualul ministru bulgar la Paris Stancioff, va fi trimis în aceeași calitate la Petrograd, iar Maghiarov care a condus până acum legațiunea bulgară din Petrograd va fi rechemat, căzând el în disgrația guvernului bulgar pentru unele declarații rusofile ale sale, apărute în presa rusească.

Pregătirile antantei împotriva Dardanelor.

Atac general împotriva strâmtoarelor. — Debarcări de trupe la Enos.

Viena. — „Südslavische Korrespondenz” primește din București: Știrile ce sosesc din Atena spun că escadra anglo-franceză din fața Dardanelor face întinse pregătiri pentru pornirea unui nou atac împotriva Dardanelor. Agenții englezi au cumpărat în săptămânile din urmă cu un preț foarte mare toate vapoarele de transport particulare ce se găseau în porturile grecești, ducându-le în portul Mudros. Trupele cari au fost concentrate pe insula Lemnos și pe toate celelalte insule, ocupate de antantă, au fost imbarcate pe vapoare. În aceeași vreme au fost imbarcate pe vapoare și pornite spre Dardanele și trupele generalului Amade, cari erau până acum concentrate în tabără lângă Alexandria.

Operațiunile vaselor în vremea din urmă afirmativ n'au urmat alt scop, decât a-i ține pe Turci mereu în defensivă, Noul atac împotriva

Dardanelelor se va executa de acord cu flota rusească din Marea Neagră, care va încerca în aceiași vreme să atace Bosforul și totodată să debarce trupele de uscat concentrate în Odessa și Batum. În aceeași vreme o flotilă anglo-franceză va intra în acțiune la Smirna și Vurda. Operațiunile vaselor de război vor fi sprijinite pe uscat de toate trupele, cari au fost concentrate în acest scop.

Viena. — „Südslavische Korrespondenz” anunță din Atena: După știrea dată de Agenția Havas hidroplane engleze au întreprins în zilele din urmă un nou atac împotriva forturilor dela Smirna, dar după cum spun știrile franceze, fără nici un succes. Tunurile turcești au alungat pe aviatorii inamici, cărora le-a reușit să așeze singur numai la intrarea în port, lângă forul Neandro o nouă rețea de mine. Afară de aceasta au mai scufundat aci mai multe vapoare comerciale, pentru ca să facă astfel imposibilă intrarea în port. După cum se anunță din sursă engleză, comandantul flotilei anglo-franceze a trimis un nou ultimatum guvernului din Smirna, fixându-i un nou termen pentru predarea orașului. Guvernorul Ramy Bey a refuzat însă categoric ultimatumul.

Bubuie tunurile.

Sofia. — Din Dedeagaci se anunță cu datul de 19 c.: Ieri seara la orele 7 s'a auzit o canoadă puternică din Dardanele.

20 mii de Englezi și Francezi au debarcat la Enos.

Berlin. — „Tägliche Rundschau” a primit o telegramă, care spune că flota aliaților a debarcat la Enos o trupă de 20 mii oameni, compusă din Englezi și Francezi. Bateriile turcești așezate în apropiere de Kasan, lângă Enos, au deschis un foc violent împotriva flotei ce transporta trupele.

(Enos, port turcesc, spre nordvest dela sinul Seros, în imediata apropiere a graniței bulgare).

INFORMAȚIUNI.

Arad, 22 Aprilie 1915.

Parastasul de 6 luni pentru regele Carol. Din București ni se scrie: În toate bisericile din țară s'a oficiat Joi dimineața câte un parastas, pentru odihna sufletului defunctului rege Carol, cu ocazia împlinirii a 6 luni dela moartea Sa.

În București, în afară, de celelalte biserici, s'a oficiat un asemenea parastas și la Mitropolie fiind de față reprezentanții tuturor autorităților civile și militare.

La parastas au asistat d. primar al Capitalei, dnii generali Iliescu, Cottescu, Zottu, Hârjeu, col. Boboc comandantul pieței și toți ofițerii comandanți al trupelor din capitală. Parastasul a fost oficiat de către arhiereul Teofil Ploeshteanu, vicarul Mitropoliei.

La parastasul din Curtea de Argeș au asistat regina văduvă Elisabeta, regele Ferdinand, regina Maria, principele Carol, principele Nicolae, princesele Elisabeta și Marioara, dnii miniștri și membrii curților. După terminarea serviciului religios a avut loc un dejun la reședința reginei Elisabeta. După amiazi Suveranii și dnii miniștri au plecat la București.

Asasinarea lui Alexandru Davila. Din București ne vine știrea că fostul director al teatrelor Alexandru Davila a fost găsit asasinat în locuința sa. D. Davila avea o rană în tâmpla dreaptă, pricinuită de o lovitură cu un stilet. Asasinatul a fost descoperit de un nepot al dlui Davila, d. Racoviță, care venise să cerceteze pe unchiul său. Trupul lui Davila, care era întins pe covorul din mijlocul camerei, era în nesimțire. În urma alarmei date au sosit la fața locului salvarea și autoritățile siguranței. D. Davila a fost transportat la spitalul Colțea, unde a fost supus unei operații, fără însă să-și revină în fire, deoarece stiletul a pătruns adânc în creier. D. Davila a încetat din viață.

Primele cercetări au stabilit, că Davila a fost victimă unui omor, pe timpul încă când durmea în pat. — Asasinul care pare a fi însuș feciorul din casă al lui Davila, Ion Dumitriu, a rănit pe stăpânul său, pe când acesta dormea, și l'a lovit în cap fiindcă Davila era acoperit până peste gât cu plapoma. Deși rănit mortal, Davila avu, totuși putința să se scoale și să înainteze spre telefonul fixat în perete, al cărui receptor l'a și ridicat din loc probabil pentru a cere ajutor. Rana lui

însă era prea gravă. Pierzându-și simțirea s'a rostogolit pe parchetul odăiei, unde a și fost găsit în nesimțire, de nepotul său. A fost arestată mama presumpțivului asasin, despre care se crede că a comis omorul din răsunare. A fost deasemenea arestată sora asasinului. Feciorul de casă Ion Dumitriu a dispărut de alaltăieri dimineața și e urmărit.

Asasinarea lui Alexandru Davila, o persoană prea bine cunoscută în cercurile bucureștene, a produs o mare emoție.

„Honvezii”. „Berliner Lokalanzeiger” publică sub acest titlu dela corespondentul său special trimis pe câmpul de război declarațiile generalului comandant al unui grup compus din regimente de honvezi. Între altele comandantul general a remarcat ținuta eroică a bravilor soldați dela regimentele de honvezi 24 și 22:

„Iată un caz despre regimentul de honvezi 24 din Brașov”, — istorisi generalul comandant. „Ne găseam pe linia Biala în fața unor forțe covârșitoare a Rușilor. Soldații regimentului de honvezi 24 dețineau un punct proeminent — denumirea punctului nu o pot spune — al cărui posesiune era foarte importantă pentru desfășurarea luptei. În consecință Rușii sloboziseră o neîncetată ploaie de șrapnele și granate asupra acestui punct și daseră atac după atac cu baioneta. Pe honvezii mei însă, nu-i puteai clinti din loc. Însfârșit, când focul infernal devenise insuportabil, restul trupeii evacuase punctul — erau rămășițele unei companii, nu erau mai mulți. Ei s'au retras, dar n'au făcut 300 de pași îndărapt și s'au aruncat din nou în acest punct, întărindu-se în el. Și Rușii n'au putut scoate de acolo.

Un caz similar pot spune despre regimentul de honvezi 22 din Murăș-Oșorhei. Un detașament al regimentului deținea o bifurcătură de drum, care era de o așa importanță încât Rușii voiau să o cucerească cu orice preț. De cinci ori au dat Rușii asalt într-o singură zi împotriva lor și ori câți cădeau dintre ei, ei aruncau în foc noi forțe. Însfârșit soldații dela 22 au fost siliți să cedeze. Ei s'au retras scrâșnind din dinți, dar numai câțiva pași. Și deabia le sosise în ajutor rezervele s'au aruncat cu o furie selbatecă asupra Rușilor. Ca niște smei loviau în Ruși. Iată, Vă rog, soldatul ungar, care trebuie să se retragă! Sfârșitul a fost că soldații dela 22 au deținut iarăși pozițiunea lor de mai înainte, iar Rușii au jertfit în zădar, pe toți cei 100 de oameni ai lor”.

Regele Greciei a fost insultat. După cum se anunță din Atena, regele Constantin al Greciei, dorind să viziteze ieri la amiază o biserică un flăcău sărind în fața lui din mulțimea, care era adunată în fața bisericii, i-a strigat: **Mizerabile!** Mulțimea revoltându-se la auzirea acestei insulte a sărit asupra flăcăului, bătându-l grav.

Tulburări și demonstrațiuni n'au avut loc în capitala grecească.

Economie.

Noul preț al tărațelor.

Prin rescriptul ministerial Nr. 1111 M. E. din 1915 și cu considerare la art. de lege LXIII din 1912, privitor la dispozițiunile excepționale și la art. de lege LXVIII din 1912, privitor la trebuințele războiului, încât pentru punerea în vânzare a tărațelor, se orânduiesc următoarele:

§ 1. Toate întreprinderile de morărit, după intrarea în vigoare (în viață) a acestor dispozițiuni sunt datoare a pune în vânzare, pe lângă asemnarea inspectorilor r. economici (m. kir. gazdasági felügyelő) și în cantitatea prescrisă de acesta, nu numai tărițele de grâu, de secară, de orz și de cucuruz, ci și gozurile sau curăturile (neghina etc.) cu prețurile de mai jos de maza metrică (100 chgr.), fără saci, în care preț se cuprind și cheltuielile de transport până la gara (stația) de încărcare și anume:

1. Prețul tărițelor de grâu, secară și orz cu 17 coroane, iar

2. Prețul tărițelor de cucuruz cu 10 coroane.

§ 2. Cu privire la măcinșul pentru armată aceste dispozițiuni n'au valoare.

§ 3. Cel ce va călca aceste dispozițiuni va

comite transgresiune și poate fi pedepsit cu închisoare de 2 luni, iar în bani până la suma de 600 coroane.

§ 4. Aceste dispozițiuni intră în vigoare în ziua publicării, dar n'au valoare asupra țărilor croato-slavone.

În legătură punem în vedere, încât pentru mori, că ele sunt datoare a pune în vânzare, în rândul (ordinea) în care i s'au prezentat comănde, tărițele dela cerealele (bucătele) ce le macină sau pentru negoțul propriu, sau în schimbul unei taxe în bani, sau pentru vamă și a purta consemnare despre ele, care încheiată lunar, se transpune, împreună cu asemnările, la inspector. Contractele, ce s'ar fi încheiat în această privință înainte, ies din valoare. Tărițele măcinșului dela morile, cari macină numai în schimbul vămii și singur pentru trebuințele casei măcinătorilor, cari nu pun nici grâu, nici tărițe în vânzare, nu se pun în vânzare. Moara însă e în drept a pune ea însăși în vânzare și pentru ori și cine, care nu va face speculă, acele tărițe de grâu, de secară și de orz, pe cari nu le-a putut vinde după modalitățile de sus timp de 30 zile și de cucuruz în timp de 15 zile. Ele au datorința să aducă la cunoștința inspectorilor economici cantitatea mai mare de tărițe ce o au. Dacă cumpărătorii nu dau saci, întreprinderea de morărit este datoare a da și sacii pentru cari își socotesc câte cor. 1.80 de 100 chgr. tărițe.

Facem băgători de seamă pe morarii și pe economii noștri la aceste orânduiri.

Sibiu, 17 Aprilie 1915.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pant. Lucuța, pres. Victor Tordășianu, secr.

Ultima oră.

LUPTE LA FRONTIERA BASARABIEI.

București. — „Ziua”, organul legațiunii austro-ungare de aici primește dela corespondentul său din Tg. Burdujeni:

— În cursul acestei săptămâni, a sosit, atât Austro-ungarilor cât și Rușilor, puternice întăriri. Austro-ungarii observând că Rușii încearcă să facă tranșee în jurul Boianului, — pentru a se putea apăra într'un eventual atac al Austro-ungarilor, — au deschis asupra lucrătorilor de tranșee Ruși, un foc ucigător de artilerie și mitraliere, silind astfel pe Ruși a se retrage spre cimitirul orașului unde au făcut front, însă, fiind și aci descoperiți de Austro-ungari, au fost din nou atacați silindu-l să părăsească și această pozițiune lăsând peste 1000 de morți. Austro-ungarii continuând ofensiva au bombardat pozițiunile Rușilor de pe înălțimile Boian-ului și care bombardare durează încă.

Din sursă demnă de toată încrederea am putut afla că Austro-ungarii ocupă pozițiuni admirabile în Bucovina și Basarabia.

Bombardarea cetății rusești Hotin continuă. Trupe austro-ungare continuă să sosească spre întărirea frontului din Basarabia.

Știrea dată de „Dimineața”, cumcă șeful statului major austro-ungar al armatei din Bucovina, s'ar fi stabilit definitiv la Hatna, nu corespunde adevărului, d-sa se află actualmente la Dorna-Vatra și se așteaptă sosirea sa la Cernăuți, împreună cu contele Meran, guvernatorul Bucovinei, și mitropolitul Repta.

MARI CONCENTRĂRI DE TRUPE TURCEȘI ÎN PENINSULA DIN GALIPLI.

Berlin. — „Lokalanzeiger” află din Atena, via Copenhaga că contingente mari de trupe turcești sosesc în fiecare zi în peninsula din Galipoli, mai ales la Kilibah.

Toate tunurile de calibru mare din Constantinopol au fost transportate la Dardanele, unde au sosit de asemenea și un mare număr de aeroplan germane cari au bombardat cu succes vapoarele de transport ale aliaților, silindu-se să se retragă.

BOMBARDAREA BULAIRULUI DE CĂTRE FLOTA ANGLO-FRANCEZĂ.

Constantinopol. — După știrile din Galipoli, vapoarele dușmane aruncă din când obuze în împrejurimile Bulair-ului, dar fără a pricinui mari pagube.

Redactor responsabil: Constantin Savu

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor-responsabil: LAURENȚIU LUCA.